

ORTA GELİR TUZAĞINDAN ÇIKIŞTA ETKİN BİR ARAÇ:

KOBİ'LERE YÖNELİK VERGİ POLİTİKALARI

Türkiye ekonomisi, istatistiki verilerin gösterdiği üzere, orta gelir tuzağına yakalanmış durumda. Orta gelir tuzağı, bir ekonominin belirli bir kişi başına gelir seviyesine ulaştıktan sonra o seviyenin üzerine çıkamaması durumunu ifade ediyor. Bu seviye, 10-12 bin dolar seviyeleri olarak kabul ediliyor. Örneğin, Dünya Bankası'nın yaptığı sınıflandırmaya göre, 1.045 Dolar ile 12.736 Dolar arasında kişi başı milli gelire sahip ülkeler orta gelir düzeyinde kabul edilirken, 12.736 Dolar üzerinde kişi başı milli gelire sahip ülkeler yüksek gelire sahip ülkeler olarak tanımlanıyor.

Türkiye'nin son 10 yıllık kişi başı milli gelir rakamlarına bakıldığında, 2008 yılından itibaren kişi başı milli gelirin 10.000 Dolar seviyelerinde takılıp kaldığı görülüyor.

Yıl	Kişi Başı Milli Gelir (\$)
2004	5 775
2005	7 036
2006	7 597
2007	9 247
2008	10 444
2009	8 561
2010	10 003
2011	10 428
2012	10 459
2013	10 822
2014	10 404

Kaynak: TÜİK

Bu tablonun değiştirilmesi ve milli gelirin reel olarak artmaya devam edebilmesi için mutlak surette bir şeylerin değiştirilmesi gerekiyor. Elbette burada maliye politikasına da büyük bir görev düşüyor. Bu anlamda kapsamlı olarak ele alınması gereken başlıca konulardan bir tanesi de KOBİ'lerin vergilendirilmesi.

250'den az çalışanı olan ve yıllık net satış hasılatı veya aktif toplamından herhangi biri 40 Milyon TL'yi geçmeyen işletmeler Küçük ve Orta Ölçekli İşletme (KOBİ) olarak tanımlanıyor. Çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de işletmelerin %99'u KOBİ. Bu haliyle KOBİ'ler istihdam, üretim ve ekonomik büyüme üzerinde çok büyük etkiye sahip. KOBİ'ler adeta büyümenin motoru. Verimli ve yüksek katma değerli çalışan KOBİ yapısı sağlıklı ekonomik büyümenin ön koşullarından bir tanesi.

Yıllık %5'in üzerinde reel büyüme oranlarını yakalamak istiyorsak, KOBİ'lerin etkinliği üzerine hassasiyetle eğilmemiz gerekiyor. KOBİ verimliliğini ve karlılığını etkileyen faktörlerden bir tanesi de vergi sistemi. Uygulanan vergi politikaları yatırımdan istihdama, finansmandan vergi uyumuna kadar pek çok alanda KOBİ davranışları üzerinde etkili oluyor. Örneğin, süt hayvancılığına verilen hibe ve vergi indirimini yeni yatırımları bu alana yoğunlaştırırken, besi hayvancılığını olumsuz etkileyebiliyor, ya da artan süt üretimi piyasada mevcut süt üreticilerinin karlılığını düşürebiliyor. Yüksek vergi oranları ve sosyal güvenlik primleri yeni yatırımlar üzerinde caydırıcı etki yaparken, mevcut işletmeleri de kayıt dışı ekonomiye yönlendirebiliyor.

Türkiye, özellikle yatırım teşvikleri konusunda oldukça geniş bir uygulama tecrübesine sahip. Halen yürürlükte olan teşvik sistemi önceki uygulamaların eksik ve yetersiz kalan yönleri dikkate alınarak hazırlanan, bölgesel ve sektörel ayrımı dikkate alan, stratejik öneme sahip alanlara özel önem veren bir yapıda. Ancak, mevzuat ve uygulamadan kaynaklanan sorunlar nedeniyle istenilen sonuçların alınamadığı görülüyor. Örneğin, son 10 yıldır hayvancılık yatırımlarına çok yoğun hibe ve vergi indirim teşvikleri uygulanıyor ama buna rağmen et fiyatları artmaya devam ediyor.

Dolayısıyla, KOBİ'ler rasyonel ve hedef odaklı vergi politikalarıyla desteklenirken, KOBİ çeşitliliği, mevcut sektör yapıları ve KOBİ'lerin karşılaştıkları farklı sorunlar göz önünde bulundurulmalı ve vergi politikaları bu çerçevede dikkatlice hazırlanmalı. Sonrasında da politika uygulama sonuçları yakından takip edilerek ve gerekli denetimler yapılarak bir yandan suistimallerin önüne geçilirken diğer yandan da uygulanan politikalardan azami verim alınmalı.

Ülkemiz milli gelirden kişi başı 10 bin Dolar seviyelerini rahatlıkla aşarak kalkınma ve medeniyet yarışında gelişmiş ülkeleri yakalayabilecek potansiyele fazlasıyla sahip. Diğer alanlarda atılacak adımların yanında, vergi politikaları yoluyla da KOBİ'lerin desteklenmesiyle orta gelir tuzağından hızla kurtulmamız mümkün görünüyor.